

Välkommen till ViltXtra, länsstyrelsens nyhetsbrev om viltet i Gävleborg. Här får du en tillbakablick på vad som hänt inom länets viltförvaltning under vintern och våren. Bland de mer uppmärksammade händelserna är närgångna björnar och skydds jakt på varg, men här berättar vi också om mycket annat som har hänt, stort som smått.

Nytt om de stora rovdjuren i länet

Länsstyrelsen har nu ett preliminärt resultat från vinterns rovdjursinventeringar. För första gången på många år har länsstyrelsen konstaterat föryngring av järv, det vill säga järvhona med ungar, i Gävleborg. Inventeringar inriktade på järv har inte genomförts på flera år i länet, men med hjälp av kameror har järvar nu fångats på bild i norra delarna av länet. Länsstyrelsen bedömer att järvstammen är som starkast i norra och nordvästra Gävleborg. Mer om järvinventeringen finns att läsa på nästa sida.

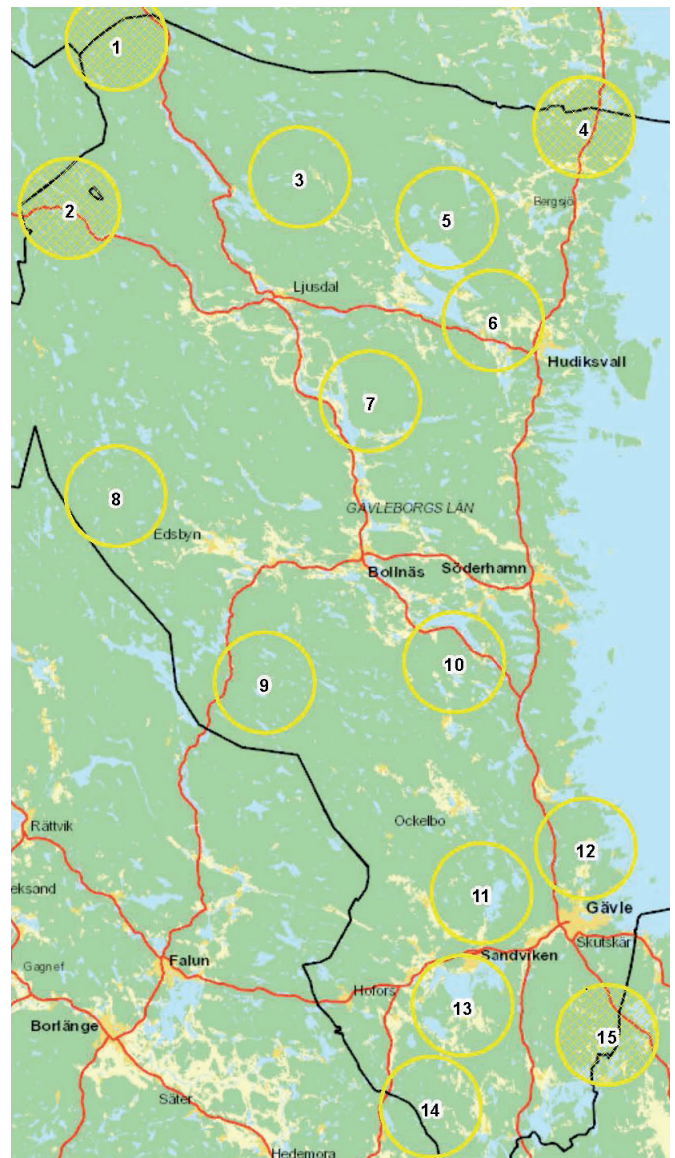
Vinterns rovdjursinventeringar visar också att Gävleborg berörs av tio vargrevir, varav sex revir delas med andra län. Sju av reviren består av familjegrupper (minst tre vargar i sällskap), två revir består av ensamma stationära vargar och ett revir består av ett revirmarkerande par.

I länet har också 15 familjegrupper av lodjur konstaterats, varav 4 delas med andra län.

Åtta lyckade kungsörnshäckningar dokumenterades i Gävleborg år 2014. Häckningarna resulterade i totalt elva ungar. Fyra häckningar påbörjades men blev avbrutna. Kungsörnsgruppen, som inventerar kungsörn på uppdrag av länsstyrelsen, har haft åtta lyckade häckningar endast en gång förut, 2008. Det är alltså tangerat rekord för länet.

Mer information om inventeringarna kommer inom kort i rapporten *Inventering av stora rovdjur i Gävleborgs län 2014/2015*, som kommer att publiceras på [länsstyrelsens hemsida](#) och som då också kan beställas från natur- och viltenheten genom länsstyrelsens växel på telefonnummer 010-225 10 00.

Länsstyrelserna i Sverige har ansvar för att förekomsten av rovdjur kartläggs varje år. Syftet är att få kunskap om rovdjursstammarnas storlek, utbredning, genetiska status och hur stammarna utvecklas över tiden. Det utgör ett viktigt underlag i arbetet med att genomföra rovdjurspolitiken och förvalta rovdjuren.



Kartan visar det preliminära resultatet från vinterns inventering av lodjur. Varje cirkel är två mil i diameter och representerar en familjegrupp, det vill säga en lodjurshona med unge/ungar. Det slutgiltiga resultatet presenteras sedan Viltskadecenter, SLU, har utvärderat och sammanställt resultatet från alla län som inventerar rovdjur.

Skogsjärvar fångade på bild

För första gången har länsstyrelsen i vinter använt övervakningskameror som hjälpmedel i inventeringen av järv. Genom att fånga järvar på bild har vi fått mer kunskap om järvarna i länet.

En järvföringring har säkerställts i länet i vinter med hjälp av kamera. Kamerorna visar också att järvarna finns framför allt i länets nordliga och nordvästra delar. Mycket tyder på att de förekommer på en allt större yta av vårt län, vilket kan tyda på att stammen ökar. Däremot finns ingen aktuell uppskattning av antalet järvar, då ingen riktad järvinventering har genomförts på flera år i länet.

Länsstyrelsens naturbevakare samlar spillning från järvar och DNA-analys av den kan sedan användas



till att kartlägga olika individer och kan om något år förhoppningsvis också bidra till en uppskattning av populationen.

Ny forskning på skogsjärvarna

I jämförelse med de andra stora rovdjuren är järven relativt okänd. En orsak är att de flesta järvar lever i svårtillgänglig terräng i fjällområden och fjällnära skogar, vilket också gör att det är både svårt och dyrt att forska på järven. Men de senaste åren har järvstammen spridit sig ner till skogslandet i Jämtland, Gävleborg, Västernorrland, Dalarna och Värmland.

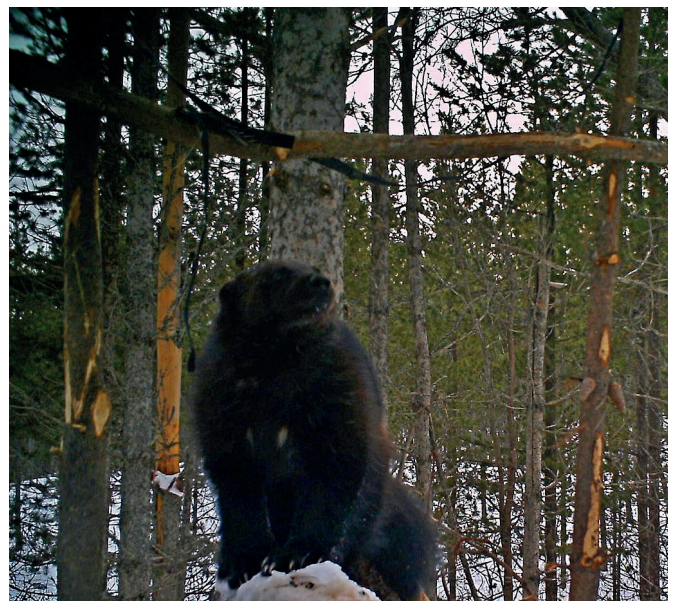
Med anledning av det har Svenska järvprojektet startat projektet "Järven i skogslandet". Syftet är att öka kunskapen om järvens ekologi och utveckla inventeringsmetoder till nytta för förvaltningen. Detta görs genom att forskningen testar inventeringsmetoder och studerar utbredning och habitatval, demografi, födoval och interaktioner med andra arter. Information från länsstyrelsens kameror bidrar till den forskningen.

En viktig födoresurs för järven har visat sig vara slaktgropar med slaktavfall från älgjakt och andra kadaver, exempelvis bytesdjur som vargen har lämnat rester från.

Järvens historik i Gävleborg

I Gävleborg har järven funnits sedan 1990-talet. Då dokumenterades järv i två områden i Gävleborgs och Västernorrlands skogsland. I och med den etableringen myntades begreppet skogsjärvar. Vintern 1999 registrerades den första järvföringringen i norra Gävleborg.

Fotostationerna har givit mängder av bilder. Här är järvar fångade på bild i västra delarna av Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner.



Älgbetesskadorna minskar

Årets inventeringar av betesskador i Gävleborg visar på en fortsatt trend av minskande betesskador på tallungskog. Skadenivåerna ligger i år på en till tio procent.

– Det här visar en fortsatt positiv utveckling även om det bara är i enstaka områden som inventeringarna visar eller är i närheten av de mål vi vill uppnå, säger Michael Larsson, skogsbrukets representant i Viltförvaltningsdelegationen i Gävleborg och verksam vid Stora Enso Skog. Vi fortsätter vår strävan att i dialog mellan jägare och markägare försöka anpassa älgstammen till att bli i balans med betestillgången och inventeringsresultaten visar att vi på flera håll är på rätt väg.

Det finns ett samband mellan andelen skador på tall och älgstammens storlek, men resultatet från älgbetesinventeringen (ÄBIN) ska inte tolkas som en indirekt skattning av älgtätheten. Resultaten av en inventering påverkas även av faktorer som andel ung tall i landskapet, alternativt foder samt vinterns längd och snöförhållanden.

Det är därför viktigt att inventeringarna upprepas och att man kan avläsa trender i resultaten. Skogsbruket har tidigare tagit beslut om att från 2015 kontinuerligt finansiera och utföra älgbetesinventeringar över hela landet som ett led i en förbättrad älgförvaltning.

Jakttider och fällavgifter

Fällavgiften för älgar under jaktåret 2015/2016 inom Gävleborgs läns inrättade älgförvaltningsområden är 450 kronor för vuxen älg och 150 kronor för årskalv. Fälld älg ska anmälas till länsstyrelsen inom två veckor sedan älgen har fällts.

Jakttider för älgskötselområden och licensområden inom älgförvaltningsområdena Norra Hälsingland, Strömsbruk, Ljusdal-Ramsjö, Voxna, Ljusnan-Voxnan, Öster-Ljusnan, Långvind, Söder-Voxnan och Gruvberget: 7–25 september 2015 och 10 oktober 2015 - 29 februari 2016.

Jakttiden för älgkalv på oregistrerad mark inom samma älgförvaltningsområden: 7-11 september 2015.

Jakttiden för älgskötselområden och licensområden inom älgförvaltningsområdena Ödmorden, Ljusne, Trödje, S:a Gästrikland och Furuvik: 12 oktober 2015 - 29 februari 2016.

Jakttiden för älgkalv på oregistrerad mark inom samma älgförvaltningsområden: 12-16 oktober 2015.

För älgskötselområden gäller att om det behövs för att förebygga skada får älg som uppträder vid odlade fält inom älgskötselområdet jagas från och med 16 augusti.

Flertalet incidenter med närgångna björnar under våren

Under våren har länsstyrelsen fått in ett relativt stort antal rapporter om björnar som rört sig bland bebyggelse. I några fall har länsstyrelsen och/eller Viltskadecenter vidtagit åtgärder för att försöka skrämma bort björnen eller björnarna från platsen. I två fall har detta tyvärr inte haft effekt och björnarna har i stället avlivats.

Den 14 maj avlivades inom loppet av några timmar två närgångna björnar i Los av länsstyrelsens personal på uppdrag av polisen. Båda björnarna hade under flera veckors tid varit närgångna och den ena björnen hann både riva sönder en dörr, döda ett får och göra utfall mot djurägaren innan björnen avlivades.

Den 18 juni avlivades två ungbjörnar i byn Voxsätter söder om Bollnäs. Detta sedan störningar av björn förekommit i området hela våren och under de senaste fyra veckorna hade björnar dagligen syns till vid boningshus. Det har framför allt rört sig om observationer av två fjolårsungar, men även av deras mamma.

Att björnar rör sig bland bebyggelse inträffar varje år den här tiden på året. Det är inget onaturligt beteende

hos en björn, men i många fall oönskat. Björnar undviker vanligtvis människor. Att de i de här fallen rör sig nära bebyggelse beror ofta på att tillgången på mat är dålig i skogen och björnarna lockas till spirande gräs på gräsmattor och vallar.

En björn som blir van vid människor kan snabbt förlora sin skygghet och därmed utvecklas till en farlig björn. Björnen kan, i likhet med andra vilda djur, bli stressad av att människor rör sig nära och ett stressat djur kan plötsligt gå till angrepp om det känner sig trängt. En björn som förlorat respekten för människor måste ofta avlivas, eftersom det är svårt att förändra björnens beteende.

Det är därför viktigt att försöka se till att björnarna inte lockas till bebyggelse, genom att exempelvis städa bort fågelfrön, fallfrukt, soptunnor och annat som luktar mat. Om björnen ändå är kvar i området bör man försöka se till att björnen inte vänjer sig vid människor. Björnar som uppehåller sig vid vägar, på fält eller i bebyggelse blir många gånger en sevärdhet för människor som vill titta och fotografera.

Enighet kring etik vid björnjakten i Gävleborg och Dalarna

Tisdagen den 16 juni höll länsstyrelsen ett möte i Falun om jaktetik och den lagstiftning som reglerar licensjakten på björn.

– Vi är övertygade om att just jaktetik är en viktig fråga för framtida acceptans för jakt, säger Jonas Bergman, funktionssamordnare vid Länsstyrelsen Dalarnas viltfunktion.

Initiativtagare till mötet var länsstyrelserna i Dalarna och Gävleborg, som hade bjudit in regionala jägarorganisationer, skogsbolag och hundklubbar för att berätta hur länsstyrelsen jobbar med etik inom björnjakten och framför allt för att ta del av deltagarnas syn på frågan.

Etik är av stor vikt vid alla former av jakt. Att björnjakt stod på dagordningen är en följd av att länsstyrelserna i Dalarna och Gävleborg de senaste åren fått allt fler indikationer på att oetiska och otillåtna jaktmetoder förekommer i samband med björnjakt. Länsstyrelserna har nu därför gjort en grundligare översyn för att kartlägga problemen och hitta åtgärder.

– Det är skillnad på otillåtet och oetiskt. Som tillsynsmyndighet ansvarar länsstyrelsen för att förebygga användning av otillåtna jaktmetoder vid björnjakten. Sedan finns det metoder som kan anses vara oetiska, men där är länsstyrelsernas roll inte lika tydlig. Med mötet ville vi dock höra om det finns något vi kan göra för stötta andra aktörer, säger Carl-Johan Lindström, vikarierande chef vid natur- och viltenheten vid Länsstyrelsen Gävleborg.

Otillåtna jaktmetoder är de som strider mot jaktlagstiftningen och mot villkoren i länsstyrelsens björnjaktsbeslut. Exempel på jaktmetoder som inte är direkt otillåtna men som av vissa anses vara oetiska är byte av hundar under jakt på en och samma björn och drev som pågår länge och över stora områden under varma jaktdagar.

Länsstyrelserna i Dalarna och Gävleborg anser att en förändring som kommer från jägarna själva är att föredra framför en hårdare reglering av björnjakten.

Mötesdeltagare var eniga om att otillåtna jaktmetoder är oacceptabelt och att samtliga representerade aktörer tydligt ska ta avstånd från otillåtna och oetiska jaktmetoder och arbeta aktivt med frågan, bland annat genom att sprida diskussionen vidare ut i organisationerna. Jägarorganisationerna kommer att skriva om mötet och vikten av bra etik vid björnjakt i sina respektive medlemstidningar. Markägare kan ta ansvar genom att se över upplåtande av björnjakt.

– Vi från myndigheterna tycker att det var ett mycket bra möte där samsynen kring etik vid jakt var den röda

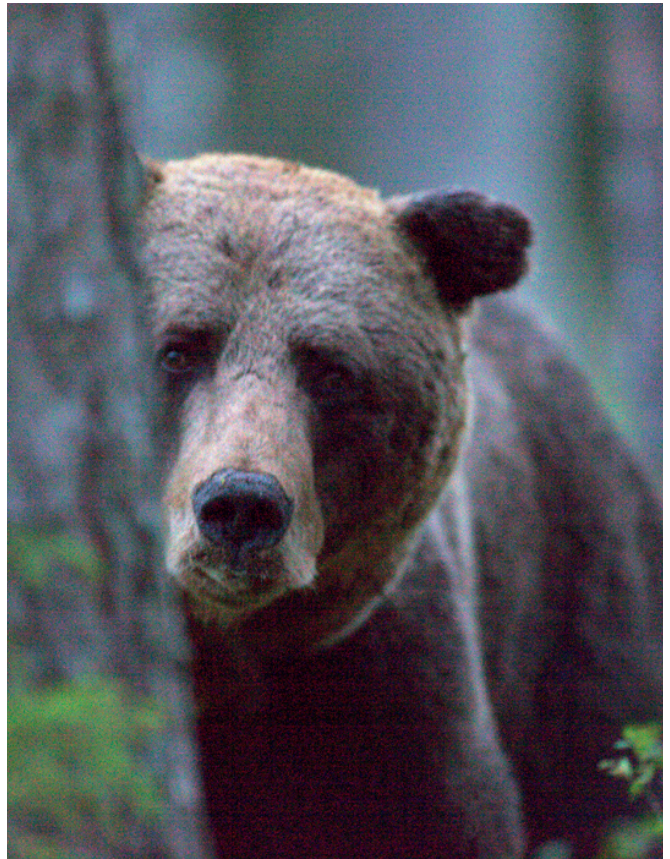


Foto: Sven Widén

tråden och där de inblandade tydligt tog ställning mot oetiska och olagliga jaktmetoder, avslutar Jonas Bergman.

Följande aktörer var representerade på mötet:

Svenska Jägareförbundet Dalarna
Svenska Jägareförbundet Gävleborg
Jägarnas riksförbund Dalarna
Jägarnas riksförbund Gävleborg
Dalarnas älghundklubb
Gävleborgs älghundklubb
Svenska plotthundklubben
Sveaskog
BillerudKorsnäs
Stora Enso Skog AB
Polisen Dalarna
Länsstyrelsen Dalarna
Länsstyrelsen Gävleborg

För mer information, kontakta:

Jonas Bergman, Länsstyrelsen Dalarna
Marie Edvall, Länsstyrelsen Dalarna
Sofia Ageheim, Länsstyrelsen Gävleborg
Sara Sundin, Länsstyrelsen Gävleborg

Röjning under rovdjursstängsel

För att ett rovdjursavvisande stängsel ska fungera krävs det att man håller rent från gräs och sly under tråden, så att den höga spänningen i stängslet upprätthålls. För många djurägare kan detta vara ett bekymmer, då stängslen är långa och röjningen kan bli tidskrävande.

Därför erbjuder Länsstyrelsen Gävleborg även i år hjälp med röjning till cirka 20 djurhållare vid två tillfällen under betessäsongen. Utförare är Skogsstyrelsen som har ett arbetslag i Bollnäs kommun som kan användas i mellersta Gävleborgs län, ner till Ockelbo i söder och upp till Ljusdal i norr.

Arbetslaget är specialiserat på röjningsarbeten och har all nödvändig utrustning. Tjänsten är gratis, länsstyrelsen står för alla kostnader.

För mer information kontakta Sara Sundin på tel: 010-225 14 79 eller e-post: sara.sundin@lansstyrelsen.se.

Skyddsjakt på 60 gråsäl

Naturvårdsverkets har beslutat att tillåta skyddsjakt på 60 gråsäl i Gävleborgs län under 2015. Skyddsjakten inleddes 20 april och pågår som längst till 31 december.

Skyddsjakt efter gråsäl får endast bedrivas i området innanför territorialvattengränsen.

Inom skyddsjaktsområdet finns skyddade områden som kan omfattas av regler som helt eller delvis förbjuder jakt efter säl. För sådana områden kan också andra regler gälla som måste beaktas för skyddsjakten. Länsstyrelsen lämnar information om dessa områden och vilka regler som gäller.

Vissa områden av särskild vikt för övervakning av sälbeståndet omfattas inte av detta beslut. I Gävleborgs län får skyddsjakt på gråsäl inte bedrivas på eller inom vattenområdena inom 200 meter från St. Olofshällan.

Skyddsjakten får bedrivas på annans jaktområde förutsatt att jakträttshavare informeras om skyddsjakten samt tagit del av Naturvårdsverkets beslut om skyddsjakt efter gråsäl.

Den som avser bedriva skyddsjakt på allmänt vatten och på kobbar och skär som inte tillhör något hemman i Gävleborgs län ska anmäla detta till länsstyrelsen.

Mer information om skyddsjakten finns på [lansstyrelsens hemsida](http://lansstyrelsen.se).

Öppet öga - för naturens bästa



Polisen och Länsstyrelsen i Gävleborg genomför även i år kampanjen Öppet öga. Tanken är att dels öka kunskapen om vad som är tillåtet och vad som är förbjudet i naturen, dels förebygga brott.

– Vi vill få människor att hjälpa till att bevara skyddsvärda växter och djur. Det är viktigt inte minst nu under årets mest känsliga tid när djuren får sina ungar, säger länsstyrelsens artskyddshandläggare Sofia Ageheim.

Allemansrätten uppskattas av många och innebär också ett ansvar att visa hänsyn mot djur och växter, markägare och andra som är ute i skog och mark. Grundregeln är att inte störa och inte förstöra. Utanför jakttid är våra vilda djur, dess ägg, ungar och boplatser fredade. Vissa växter är fridlysta och får inte plockas. Djurungar ska lämnas ifred.

Varje år sker ett antal medvetna eller omedvetna brott som drabbar djur och växter på olika sätt. Det kan röra sig om rovfåglar som skjuts, om äggsamling från vilda fåglar, otillåten handel med hotade arter eller att fridlysta växter plockas. Det gäller också sådana arter som är förbjudna att föra in i landet för att man inte vill få ut dem i den svenska naturen. Förbudet gäller även till exempel pälsar, väskor, smycken och andra föremål, som innehåller delar av hotade djur och växter.

För att upptäcka och förhindra att det här händer behöver myndigheterna hjälp från allmänheten.

– Vi kan omöjligt se allt som händer och är beroende av att de som ser eller misstänker att brott begås, anmäler det till oss eller till polisen, avslutar Sofia Ageheim.

För att få mer information eller lämna tips, kontakta länsstyrelsen eller polisen. När du ringer behöver du inte uppge vem du är.

Licensjakt på björn

Licensjakt på björn genomförs årligen i Gävleborg. Länsstyrelsen arbetar för tillfället med årets beslut, som kommer att publiceras under första halvan av juli.

Vintern och våren 2015 i korthet

Informationskvällar om älgförvaltningen

I april arrangerade Länsstyrelsen i Gävleborg, Skogsstyrelsen, Svenska Jägareförbundet, Skogsnäringen och Studieförbundet fyra informationskvällar om älgförvaltningen i älgförvaltningsområdena tillhörande Gävleborgs län. Tanken var att ge grundläggande kännedom om älgförvaltningen, kunskapsinhämtning och olika inventeringsmetoder, samt att diskutera samverkan, delaktighet och olika aktörers roller och ansvar. Träffarna hölls i Bollnäs, Ljusdal, Hudiksvall och Matfors.

Nya ledamöter i viltförvaltningsdelegation

I år har en ny mandatperiod för länets viltförvaltningsdelegation inletts. Delegationen utgörs av politiker och representanter för olika intressegrupper, organisationer och myndigheter. De representerar länets befolkning och bistår länsstyrelsen i frågor rörande den regionala viltförvaltningen. Flertalet ledamöter satt med under föregående mandatperiod, men det finns också ett antal nya namn i delegationen. Ordförande är landshövdingen. Två möten har hållits hittills i år. Mötesprotokollen finns på [länsstyrelsens hemsida](#).

Störning av skarvar utanför Gävle

En ny skarvkoloni bildades i våras på ön Lusholmen i Fliskär utanför Gävle. Att skarvarna sökt sig dit är sannolikt en följd av förra årets omfattande skadegörelse mot skarvar, bon och ägg på öarna Båkharen och Skräddarhällen i Gävlebukten.

I mitten av april placerade någon en flotta med dieselkanon vid Lusholmen. Den var i bruk i några timmar innan den beslagstogs av polisen. Skarvarna återvände därefter till ön där häckning nu pågår.

Skarvkolonin på Båkharen och Skräddarhällen tycks vid flera olika tillfällen under våren ha utsatts för skadegörelse i form av dels krossade ägg, dels bon som har tömts på ägg och ungar.

Förvaltningsplaner för kronhjort och skarv

Länsstyrelsen har i år publicerat två nya regionala förvaltningsplaner, den ena för skarv och den andra för kronhjort. De är framtagna för att ge vägledning till alla samhällsintressen i Gävleborgs län som berörs av förekomsten av de aktuella arterna. Sedan tidigare finns regionala förvaltningsplaner för älg, vildsvin och de stora rovdjuren. Förvaltningsplanerna finns på [länsstyrelsens hemsida](#).



Foto: Länsstyrelsen

Vargmärkning i Kukumäki-reviret

Skandinaviska vargforskningsprojektet (Skandulv) märkte 11 maj vargvalpar i Kukumäki-reviret i Ovanåkers kommun. Valpmärkningen är en regelbunden verksamhet som syftar till att samla in data på kullstorlekar vid 3 veckors ålder. Valparna mäts, vägs och forskarna tar DNA-prov som eventuellt följs upp senare vid spårningar eller märkningar. Totalt hittades sju valpar vid märkningen i Kukumäki. I reviret bedriver forskarna också en predationsstudie på björnar som har hemområden som överlappar Kukumäki-reviret, för att studera interaktioner mellan varg och björn.

Skyddsjakt på varg i Åmot/Ockelbo

Under våren genomfördes en skyddsjakt på två vargar i reviret Åmot/Ockelbo i Ockelbo kommun. Jakten pågick 23 mars - 20 april men ingen varg fälldes. Länsstyrelsen beslutade om skyddsjakten med anledning av att oskygga revirmarkerande vargar rört sig i området. Problematiken hade funnits under en längre tid i området och länsstyrelsen bedömde att det inte fanns andra lämpliga lösningar som kunde förebygga problemet.

Beslutet om skyddsjakt överklagades av fyra organisationer. Naturvårdsverket avvisade samtliga överklaganden och fastställde att beslutet var motiverat. Ärendet ligger nu hos Förvaltningsrätten, då en av organisationerna även överklagat Naturvårdsverkets beslut.

Skyddsjakt på varg stoppades

Länsstyrelsen Gävleborg beslutade den 22 december att bevilja skyddsjakt på alfaten i reviret Prästskogen/Haverö, med planerad start 9 januari. Svenska Rovdjursföreningen överklagade länsstyrelsens beslut med följden att Naturvårdsverket upphävde länsstyrelsens beslut.

Välkommen att [kontakta oss](#) som jobbar med viltförvaltning i Gävleborg